U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **I. D.**, zastoupeného JUDr. René Kryštofem, advokátem se sídlem Luční 48, 616 00 Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 4. 12. 2006, č. j. 56 Az 157/2006 - 34,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobce advokátovi JUDr. Renému Kryštofovi **s e u r č u j e** odměna za zastupování ve výši 2400 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 2 měsíců od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 24. 4. 2006, č. j. OAM-2043/VL-10-BE01-2005 nebyl žalobci udělen azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Současně bylo rozhodnuto, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Žalobce proti rozhodnutí žalovaného podal žalobu, kterou Krajský soud v Brně (dále jen „krajský soud“) zamítl podle § 78 odst. 7 zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“) rozsudkem ze dne 4. 12. 2006.

Rozsudek žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl kasační stížností, v níž namítal, že soud nesprávně posoudil právní otázku pronásledování a důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu. Rovněž uváděl, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit. Stěžovatel měl za to, že správní orgán nesprávně posoudil jeho situaci, protože nezohlednil situaci, ve které se nachází stěžovatel i jeho rodina. Nesprávně posoudil možnost udělení mezinárodní ochrany podle § 12 zákona o azylu nebo minimálně podmínky § 14a téhož zákona. Stěžovatel se domníval, že naplňuje podmínku uvedenou v ustanovení § 14a odst. 2 písm. d), neboť na území České republiky žijí jeho dvě dcery a jeho bývalá manželka. Stěžovatel si je vědom svého provinění a lituje, že se dopustil pokusu o vraždu, omluvil se své manželce a dětem. Stěžovatel dále citoval čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publ. pod č. 209/1992 Sb.) a uvedl, že i když jsou jeho dcery dospělé a soběstačné, neznamená to, že se na něj nedá toto ustanovení vztáhnout. Právo na rodinný život je jedno ze základních lidských práv, jak vyplývá i z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která zakládá minimální standart ochrany lidských práv. Právo pobývat na území cizího státu v žádném případě není možno kvalifikovat jako základní lidské právo každého člověka a nepatří do kategorie základních lidských práv chráněným ústavním pořádkem České republiky, mezi tyto práva však nepochybně patří právo nebýt žádným způsobem vrácen do státu, jsou-li vážné důvody se domnívat, že by tím utrpěl rodinný život žadatele o mezinárodní ochranu. Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že v případě řízení o kasační stížnosti byla soudní ochrana stěžovatelovi již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatele a je podmíněn již zmíněným přesahem vlastních zájmů stěžovatele.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Jeho výklad, který demonstrativním výčtem stanovil typická kriteria nepřijatelnosti, byl proveden např. usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS).

Stěžovatel namítal nesprávné posouzení důvodů, pro které nebyla stěžovateli poskytnuta doplňková ochrana ve smyslu § 14a zákona o azylu. Toto ustanovení v prvém odstavci stanoví, že „*doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu*

hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky." Stěžovatel v kasační stížnosti uváděl, že naplňuje podmínku uvedenou v ustanovení § 14a odst. 2 písm. d), podle kterého *„za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky."* Nejvyšší správní soud k tomu poukazuje na skutečnost, že institut tzv. doplňkové ochrany byl do zákona o azylu včleněn až zákonem č. 165/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, jenž nabyl účinnosti dne 1. 9. 2006. Žalovaný v posuzované věci rozhodl dne 24. 4. 2006, citované ustanovení v době vydání správního rozhodnutí tudíž ještě nebylo účinné, a žalovaný je proto ani nemohl aplikovat (k tomu rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2007, sp. zn. 2 Azs 25/2007).

Institut doplňkové ochrany v českém právním řádu nahradil koncept tzv. překážek vycestování, které byly s účinností do 31. 9. 2006 upraveny v § 91 zákona o azylu. Toto ustanovení v odstavci prvém stanoví, že *„povinnost ukončit pobyt neplatí, pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti."* Lze proto vzít v úvahu, že stěžovatelova námitka ve skutečnosti směřovala k nesprávnému posouzení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu, neboť namítal rozpor jeho vycestování z České republiky s právem na respektování rodinného života (čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod), tedy poukazoval závaznost článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že tato námitka byla již předmětem řady jeho rozhodnutí (např. rozsudek ze dne 3. 4. 2006, č. j. 2 Azs 124/2005 - 67, rozsudek ze dne 28. 1. 2004, č. j. 2 Azs 78/2003 - 36 či rozsudek 10. 7. 2003, č. j. 7 Azs 2/2003 - 46).

Podle rozsudku č. j. 2 Azs 124/2005 - 67 *„překážka vycestování není prostředkem k obcházení institutů zákona o pobytu cizinců. Smyslem legislativního zahrnutí překážky vycestování do českého zákona o azylu bylo zakotvit do českého azylového práva tzv. zásadu non-refoulement, tedy zásadu zabezpečující, že uprchlík nebude, ani pokud mu z různých důvodů nebude udělen azyl, vydán do země, kde by byl zásadním způsobem objektivně ohrožen na životě, svobodě či tělesné integritě. Z takových důvodů však stěžovatel po shledání překážky vycestování nevolá, jak správně konstatoval zejména krajský soud. Není ani namístě zcela přeformulovávat a obcházet smysl institutu překážky vycestování poukazem na ustanovení § 91 odst. 1 písm. b) zákona o azylu, tedy na rozpor vydání žadatele o azyl s mezinárodními závazky. Tyto mezinárodní závazky totiž nemohou být jakékoliv povahy, ale musejí se vztahovat k samotné zásadě non-refoulement, tedy k objektivní hrozbě výše vyjmenovaných skutečností, a nemohou vykročit ze systematiky a smyslu tohoto ustanovení,*

jak navrhuje stěžovatel. Jistě by nebylo dostatečným důvodem pro shledání překážky vycestování například ani to, pokud by se žadatel o azyl během svého pobytu v ČR zabýval dovozem zboží z jiné členské země Evropské unie, takže jeho vypovězení do země původu by mohlo uškodit volnému pohybu zboží jako jednomu ze základních mezinárodních závazků ČR plynoucích z jejího členství v Evropské unii. Tímto pohledem je třeba vnímat také stěžovatelem citovaný čl. 8 Evropské úmluvy. Judikatura vycházející z této úmluvy ostatně řešila situaci obdobnou stěžovatelově v rozsudku Daliová v. Francie ze dne 19. 2. 1998 (stížnost č. 154/1996/773/974, http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Case-Law/HUDOC/HUDOC+database), kde Evropský soud pro lidská práva neshledal porušení stěžovatelčina práva na respektování rodinného života v tom, že byla stěžovatelka - alžírská státní příslušnice - vyhoštěna pro porušování francouzských zákonů z Francie, přestože tím byla oddělena od svého nezletilého syna, francouzského státního občana. Lze tak konstatovat, že jakkoli zdejší soud nezpochybňuje tíživost stěžovatelovy osobní situace, tato tíživost nespadá svou povahou do skupiny následků, před nimiž jsou žadatelé o azyl chráněni ustanovením § 91 zákona o azylu. Stěžovateli navíc odloučení od jeho rodiny hrozí prvotně proto, že se mu nedaří dostát požadavkům zákona o pobytu cizinců, neboť za svého pobytu v ČR spáchal několik trestných činů, za něž byl českými soudy pravomocně odsouzen. Tyto potíže jej však nekvalifikují pro poskytnutí azylu či pro shledání překážky vycestování. Pokud český vnitrostátní právní řád zakotvuje ve svém zákoně o pobytu cizinců určité podmínky k tomu, aby stěžovatel mohl žít se svou rodinou, nelze při vlastní trestnou činností zaviněném neúspěchu v rámci těchto procesů úspěšně zkoušet postupy podle zákona o azylu a při neúspěchu i zde namítat, že ČR nedostála svým mezinárodním závazkům. Tyto závazky totiž v daném případě zakotvují povinnost státu poskytnout osobám v jeho jurisdikci efektivní prostředky, jak se svých práv domoci, nepředstavují však absolutizovanou záruku, že tyto osoby budou moci tato práva vykonávat i tehdy, kdy v uplatnění těchto efektivních prostředků neuspějí, zde proto, že svou vinou nesplňují podmínku trestní zachovalosti definované v § 174 zákona o pobytu cizinců.“

Jak již bylo výše uvedeno, institut překážky vycestování a nyní institut doplňkové ochrany ve vnitrostátní právní úpravě zakotvuje zásadu non refoulement, která zabezpečuje, že uprchlík nebude, ani pokud mu z různých důvodů nebude udělen azyl, vydán do země, kde by byl zásadním způsobem objektivně ohrožen na životě, svobodě či tělesné integritě. Z takových důvodů však stěžovatel po shledání překážky vycestování v posuzovaném případě zjevně nevolá. Stěžovatel v žádosti o udělení azylu uvedl, že požádal o azyl z toho důvodu, že po výkonu trestu odnětí svobody dal na radu svého kurátora, aby legalizoval pobyt v České republice. Během celého správního a soudního řízení stěžovatel neuvedl žádné konkrétní skutečnosti, které by naznačovaly, že by mohl být uprchlíkem ve smyslu definice čl. 1 písm. A odst. 2 (v jeho znění po zmírnění definičních podmínek zakotveném Protokolem z roku 1967) Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, jež byla spolu s Protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků z roku 1967 publikována pod č. 208/1993 Sb. Podle této definice je uprchlíkem osoba, která *„se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti.“* Z obsahu správního a soudního spisu vyplývá, že stěžovatel neměl strach z pronásledování a jeho žádost o azyl byla motivována obtížemi při legalizaci pobytu v České republice poté, co byl propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody a nemohl využít nástrojů zákona o pobytu cizinců.

Mezinárodní závazky týkající se článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod jsou v českém vnitrostátním právním řádu promítnuty v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Podle ustanovení § 119 odst. 5 zákona o pobytu cizinců nelze vydat rozhodnutí o vyhoštění, jestliže jeho důsledkem by byl nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života cizince. Nejvyššímu správnímu soudu nezbývá než odkázat na výše uvedený právní názor, že překážka vycestování nemůže být prostředkem k obcházení institutů zákona o pobytu cizinců. Na okraj považuje Nejvyšší správní soud za vhodné uvést, že nepřiměřenost zásahu do soukromého a rodinného života se posuzuje podle toho, zda takovým rozhodnutím bylo dosaženo spravedlivé rovnováhy mezi zájmem státu na ochraně veřejné bezpečnosti, veřejného pořádku či veřejného zdraví na straně jedné a zájmem cizince na ochraně soukromého a rodinného života na straně druhé. Stěžovatel se v posuzovaném případě dovolával ochrany rodinného života, přitom však je s bývalou manželkou rozveden, s ní ani se zletilými dcerami nežije, a rovněž v žádném případě nelze přehlédnout, že spáchal na osobě bývalé manželky pokus trestného činu vraždy dle § 8 odst. 1, § 219 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona. Lze odkázat na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, který vždy důsledně zvažuje rovnováhu mezi zájmem jednotlivce a zájmy společnosti jako celku a tudíž při posuzování čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod přihlíží i k závažnosti stěžovatelova trestného činu (k tomu např. Laarej proti Francii, rozhodnutí ze dne 16. 3. 1999, stížnost č. 41318/98, El Khaouli proti Francii, rozhodnutí ze dne 2. 3. 1999, stížnost č. 40266/98, Katanic proti Švýcarsku, rozhodnutí ze dne 5. 10. 2000, stížnost č. 54271/00). Taktéž podle rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 30. 6. 2006, č. j. 47 Az 5/2006 - 30 *„zabývá-li se správní orgán komplexně posouzením otázky existence překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, nemůže obstát námitka žalobce, poukazující na porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, zvláště za situace, kdy žalobce měl možnost žít na území České republiky legálně na základě povolení k trvalému pobytu, které mu však nebylo prodlouženo v důsledku trestního odsouzení, a jestliže navíc ani péče o nezletilého syna (občana České republiky) není bez závad.“*

Stěžovatel požádal o azyl z toho důvodu, že po výkonu trestu neměl kam jít a neměl vyřešeno bydlení, tak dal na radu svého kurátora a řešil svoje potíže tímto způsobem. Snaha o vyřešení problémů s bydlením a snaha o legalizaci pobytu v ČR však není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 Azs 138/2004 - 44; publikován pod. č. 397/2004 Sb. NSS).

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu tak poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky podávané v kasační stížnosti. Za těchto okolností soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a z tohoto důvodu ji odmítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

Krajský soud stěžovateli k jeho žádosti ustanovil zástupcem advokáta pro řízení o kasační stížnosti, náklady řízení v tomto případě hradí stát. Náklady spočívají v odměně za jeden úkon právní služby v částce 2100 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů] a v náhradě

hotových výdajů v částce 300 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky), celkem 2400 Kč. Tato částka bude zaplacena z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám zástupce JUDr. Reného Kryštofa do 2 měsíců od právní moci rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. května 2007

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu